

จุดเด่นของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

๑. ประวัติและความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

นายสุรียันต์ พิเชฐพงษ์วิมุติ อายุ ๖๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ ๓ บ้านโสกจาน ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๖-๒๔๒-๘๕๖๒ จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาเกษตรศาสตร์ จากวิทยาลัยครูเลย อดีตข้าราชการครู ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าจิว หนองฮี สพป. ขอนแก่นเขต ๒ สมรสกับนางบัวพัทธ์ พิเชฐพงษ์วิมุติ มีบุตร จำนวน ๒ คน คือ นางสาววิยะดา ต้นตีกุล ทำงานตำแหน่งที่ปรึกษาอาวุโส บริษัทในกัมพูชาประเทศไทย จำกัด และนายจาร์วัฒน์ พิเชฐพงษ์วิมุติ ตำแหน่งฝ่ายขาย (ประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) บริษัทแฟมไลน์ โปรดักส์ จำกัด นายสุรียันต์ พิเชฐพงษ์วิมุติ เกิดในครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และได้ช่วยครอบครัวทำการเกษตรตลอด จนเมื่อปี 2554 ได้เกษียณราชการออกมาจึงได้มาทำการเกษตรเต็มตัว โดยทำการเกษตรแบบผสมผสานบนเนื้อที่ 22 ไร่ ปลูกข้าวเป็นหลักบน พื้นที่ 12 ไร่ และพื้นที่อีก 10 ไร่ได้แบ่งเป็น พื้นที่ปลูกมะนาว คอกสัตว์ แปลงหญ้า ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกบ้านและพื้นที่ปลูกผักสวนครัว ปัจจุบันได้มีการทำนาแบบใช้กล้าต้นเดียว และการทำนาหยอดโดยใช้เครื่องหยอดข้าว มีการไถกลบตอซังและใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ เน้นการทำเกษตรแบบเกษตรปลอดภัยตามหลัก GAP และปัจจุบันมีการทำการเกษตรในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ และในปี 2562 นายสุรียันต์ พิเชฐพงษ์วิมุติ ได้รับการรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์ ร่วมกับเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว รวมจำนวน ๔๗ ราย พื้นที่รวม ๙๐๐ ไร่

๑.๒ ศพก.

จากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๘๘๒ ศูนย์ทั่วประเทศ จากสถานการณ์ของพื้นที่ที่เกษตรกรในอำเภอบ้านไผ่ ไร่ละ ๙๐ ปลูกข้าว และปัญหาที่เกิดกับเกษตรกรคือ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น มีการใช้ปัจจัยการผลิตสูง เมล็ดพันธุ์ดีมีราคาสูง ปุ๋ยแพง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โรคแมลงระบาด ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อยและไม่ดีคุณภาพ เนื่องจากการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยียังเป็นไปได้น้อย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านไผ่ได้ลงพื้นที่ ขอความร่วมมือนายสุรียันต์ พิเชฐพงษ์วิมุติ ขอใช้พื้นที่เพื่อจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่เหมาะสมตัวนายสุรียันต์เองเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตสาธารณะจึงอยากให้มาช่วยกันเพื่อพัฒนาการเกษตรและเป็นต้นแบบถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร นายสุรียันต์ ต้องการให้ศูนย์ฯแห่งนี้ เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้จริงเป็นศูนย์ฯที่มีชีวิตตลอด เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้ จึงไปปรึกษาหารือกับครอบครัวและนำเรื่องไปหารือกับผู้นำชุมชนซึ่งทุกคนตอบรับให้ทำและยินดีให้การสนับสนุน นายสุรียันต์จึงได้ตอบรับกับทางสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านไผ่ที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และได้ทำตามนโยบายของทางภาครัฐ และกรอบโครงการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเสมอมา โดยศูนย์เรียนรู้แห่งนี้มีองค์ประกอบครบทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) เกษตรกรต้นแบบ ๒) แปลงเรียนรู้ ๓) หลักสูตรการเรียนรู้ ๔) ฐานเรียนรู้

หลักสูตรการเรียนรู้ของ ศพก.

หลักสูตรหลัก การลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

วิชาเรียนรู้

๑. การทำนาแบบประณีต

๒. การใช้ปุ๋ยให้เกิดประสิทธิภาพ (การไถกลบตอซัง, การใช้พืชปุ๋ยสด, การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, การทำปุ๋ยหมัก, การทำปุ๋ยน้ำหมัก)

หลักสูตรบังคับ เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรผสมผสาน

วิชาเรียนรู้

การทำเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ไร่นาสวนผสม

หลักสูตรเสริม ๑. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์ ๒. การแปรรูปสินค้าเกษตร
๓. การปลูก/และแปรรูปพืชสมุนไพร (กัญชา) ๔. การจัดทำบัญชีครัวเรือน
ฐานเรียนรู้ มีทั้งหมด ๖ ฐาน ดังนี้

๑. การปลูกข้าวแบบปรณีตด้วยกล้าต้นเดียว
๒. การแปรรูปสินค้าเกษตร
๓. ธนาคารน้ำใต้ดิน
๔. ศาสตร์พระราชและเศรษฐกิจพอเพียง
๕. การเลี้ยงกวางรูซ่า
๖. ประมงและปศุสัตว์

๒. ความสำเร็จตามเป้าหมายของ ศพก.

ศพก. ปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรจากการใช้สารเคมี มาทำการเกษตรแบบปลอดภัยจนสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้การรับรองมาตรฐาน คือ ข้าว ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากกรมการข้าว และมะนาวได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) จากกรมวิชาการเกษตร

๓. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

๑) เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ เสียสละและคิดเพื่อส่วนรวมเสมอ ขอให้พี่น้องเกษตรกรได้รับความรู้ได้มีชีวิตที่ดีขึ้นแม้ว่าตนเองจะเสียอะไรไปบ้างก็ไม่ใช่ไร ดังคำที่ว่า “ขาดทุนคือกำไร”

๒) เป็นผู้แสวงหาความรู้ ศึกษาคนคว้าจากสื่อความรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

๓) สมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชน ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน

๔) มีการคิดวิเคราะห์ และวางแผนการผลิต และการตลาดก่อนการลงมือผลิตทุกครั้ง

๕) ทำการเกษตรแบบปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายระบบนิเวศน์ในแปลงนาและแปลงปลูกพืชอื่นๆ

๖) ทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีความเสี่ยงน้อยกว่าทำการเกษตรเชิงเดี่ยว

๗) มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และบัญชีฟาร์มทุกขั้นตอน แยกบัญชีเป็นประเภทไว้ชัดเจน

๔.แผนการพัฒนา ศพก. ในอนาคต

ศพก.ได้มีการวางแผนการพัฒนาศพก.ร่วมกับเครือข่ายของศพก.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแปลงใหญ่พัฒนาศพก.และเครือข่ายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบฟาร์มสเตย์ และ เปิดโรงเรียนเกษตรกร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรและคนรุ่นใหม่ที่สนใจการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น โดยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาล